

Kartlegging av ønskede og tilgjengelige lokaliteter for havbruk

---

Plan for regionmøter

1 Innledning

I FHF-prosjektet `Lokalitetstilgang for havbruk` er det ønskelig å innhente kunnskap om havbruksnæringens lokalitetsbehov, lokalitetstilgang og lokalitetsutnyttelse ved å arrangere regionale møter med oppdrettere og forvaltere i Bergen, Bodø og Trondheim i uke 47. Målet er å skaffe detaljert kunnskap om behov, ønsker og egenskaper til lokaliteter som kreves for å 3-doble produksjonen sammenlignet med dagens nivå.

Kartleggingen vil omfatte:

1. Lokalitetsbehov: Næringens ønsker, behov og krav til lokaliteter
2. Lokalitetstilgang: Begrensninger knyttet til biofysiske forhold, bruks- og verneinteresser, forvaltning
3. Lokalitetsutnyttelse: Begrensninger knyttet til tilpasninger i fht lokalitetsstruktur og teknologiske løsninger

Denne kunnskapen, sammen med kunnskap fra planlagte telefonintervjuene og studier i prosjektet skal danne grunnlag for en helhetlig beskrivelse av lokalitetsutfordringene for oppdrett, og kartlegge kunnskapsbehovet for å oppnå optimal bruk og forvaltning av kystareal for oppdrett. En vil derfor måtte tilstrebe et mest mulig representativt utvalg deltagere geografisk og fra store og små selskap samt fra ulike forvaltningssektorer.

2 Regionmøter

Vi skal gjennomføre 3 regionale heldagsmøter med næringsaktører og forvaltning 19.-21. november 2013. En har valgt regionmøter av praktiske hensyn, men også ut fra det faktum at regionene etter hvert vil få større betydning, som enheter innen havbruksnæringen.).

2.1 Møtested og tidspunkt

Region Vest-Norge (Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane):

Dato: Tirsdag 19. november

Kl. 10:00-17:00

Sted: Bergen. Augustin hotell, C. Sundts gate 22

Region Midt-Norge (Møre og Romsdal, Sør- og Nord Trøndelag)

Dato: Onsdag 20. november

Kl. 10:00-17:00

Sted: Trondheim, SINTEF Fiskeri og havbruk, Brattørkaia 17C

Region Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark)

Dato: Torsdag 21. november

Kl. 10:30 – 17:00

Sted: Bodø, Clarion Collection hotell, Storgata 3

2.2 Gjennomføring av møtene

Møtene vil starte med en felles innledning, etterfulgt av separate møter med oppdrettere og forvaltere/NGO'er og dagen avsluttes med en felles diskusjon og oppsummering.

Agenda		
1 time	Innledning i plenum	
	Velkommen og kort presentasjon av prosjektet, deltagerne og hensikten med møtene samt praktiske opplysninger	
	Presentasjon av de forberedelser som er gjort for å beskrive status for regionen. Hva vet vi om arealdisponeringen og lokalitetstilgang i regionen?	
	Beskrive opplegget for gruppemøtene og metodene en legger til grunn for innsamlingen og videre analyse.	
4 timer	Gruppemøte med oppdrettere	Gruppemøte med forvaltere og NGOer
	Hovedtema: Lokalteter som produksjonsressurs	Hovedtema: Lokalteter som forvaltningsobjekt
	Forberedt runde om deltagernes syn på arealutfordringene i regionen og konkrete krav til områder der en ønsker å drive oppdrett i framtida	Identifisere konflikter og hindringer knyttet til arealtilgang for økt verdiskapingen for oppdrett i regionen.
	Krav til typer lokaliteter som vil bli etterspurt innenfor aktørens tidshorison	Hva kan gjøres for å bedre arealtilgangen til havbruk i regionen på en effektiv og bærekraftig måte
	Rammebetingelser og hindringer. Hvordan vil dagens forvaltning, bruk av grønne konsesjoner, omdømme, integrert havbruk, eksponert oppdrett, forslaget om arealavgift, samarbeidsformer, ny teknologi og driftsformer virke inn på lokalitetstilgang og lokalitetsbehov?	Oppsummering
	Oppsummering	
2 timer	Oppsummering og diskusjon i plenum	
	Hovedtema. Lokalitet som konfliktårsak	
	Oppsummering fra oppdrettere. Forslag til aksjoner	
	Oppsummering fra forvaltere og NGO'er	
	Paneldebatt	
	Veien videre, avslutning	

Gruppemøtet med oppdretterne har lokaliteter som produksjonsressurs som hovedtema: Hva begrenser tilgangen og utnyttelsen av en lokalitet? Hensikten med møtet er å beskrive dagens situasjon, eventuelle konflikter og flaskehalser og krav og ønsker knyttet til fremtidig lokalitetstilgang sett fra oppdrettsnæringa. Det skal omfatte fysiske forhold, infrastruktur, regelverk og forvaltningspraksis.

Gruppemøte med forvaltere og NGOer har areal som forvaltningsobjekt som hovedtema: Hva er utfordringene med dagens forvaltningspraksis, rammebetingelser? Hvilke konflikter og utfordringer knyttet til lokalitetstilgangen i lokalsamfunnet og regionen hindre effektiv forvaltning? Hensikten er å kartlegge flaskehalser som hindrer økosystembasert forvaltning, lokal verdiskaping, innovasjon og produksjonseffektivisering innen oppdrett i regionen.

For hver region kan en ta opp temaer som deltagerne finner har spesiell interesse for regionen. Eksempel på slike case kan være:

Region Vest-Norge:

- Hardangerfjorden med bakgrunn i at det er spesielle restriksjoner der
- Det store antall Nasjonale Laksefjorder i regionen

Region Midt-Norge:

- Nye områder, optimal lokalisering. Eksponert oppdrett.
- Strømmodellering, soneinndeling, smittespredning

Region Nord-Norge:

- Omdisponering av lokaliteter
- Farledsmerking

2.3 Deltagelse

Oppdrettere

Skal resultatene gi et korrekt bilde av situasjonen er det viktig å ha et representativt utvalg av deltagere. Det gjelder geografisk, men en må også ha med deltagere fra store, middels og små oppdrettsselskap. Deltagelsen fra oppdrettere er basert på arbeidsutvalgene til FHL i regionene og medlemmer fra NSL, supplert med andre deltagere.

Forvaltere og NGO'er

Deltagere som inviteres er:

- Fylkeskommunen
- Fylkesmannen
- Kommuner og interkommunale samarbeid
- Fiskeridirektoratet
- Mattilsynet
- Kystverket
- Miljøvernmyndighetene
- Miljøvernorganisasjoner

A Vedlegg: Bakgrunnsmateriale

A.1 Problemstillinger

Problemstillingene er 3-delt og knyttet til:

1. Arealbehov og krav til areal
2. Arealtilgang
3. Arealutnyttelse

som illustrert i figur 1. Utgangspunktet er å beskrive utfordringer knyttet til bruk og forvaltning av areal sett i lys av forventningene til økt produksjon de neste 20-30 år.

Figur 1. Areal, ressurs for verdiskaping

A.1.1 Arealbehov

Oppgave: Beskrive krav til areal så som størrelse på lokaliteten, dybdeforhold, strømforhold (maksimal strøm, perioder med stille), maksimale bølger og bunnforhold (sedimenter, strøm, forankringsforhold).

Spørsmål

- Hvilke krav settes til en god lokalitet i framtida?
- Hva kan gjøres for å kartfeste arealbehov og finne lokaliteter som tilfredsstiller kravene?
- Hva er næringas strategi for å fremme side ønsker?

A.1.2 Arealtilgang

Oppgave: Beskrive hvordan en kan frigjøre nye areal eller omdisponere areal. Innhente synspunkter på områder som i dag båndlegges for andre aktiviteter, men som bør kunne frigjøres for oppdrett.

Spørsmål

- Hva kreves av teknologiske løsninger for operasjon og drift av store eksponerte anlegg?
- Hvordan begrenses arealtilgangen av biofysiske forhold samt bruks- og verneinteresser og forvaltningspraksis?
- Hva kan gjøres for å frigjøre areal med ny teknologi, så som korridormerking av farleder?
- Hvordan kan tallfesting av bruksverdien av et areal eller lokalitet bidra til mer effektiv arealforvaltning?

A.1.3 Arealutnyttelse

Oppgave: Utvikle nye former for havbruk basert på kunnskapsbasert lokalisering og effektiv forvaltning.

Spørsmål

- Hvordan kan en benytte strømmodellering, modeller for smittespredning og fotavtrykk for anlegg for mer effektiv arealutnyttelse?
- Hva må gjøres for å komme over på bærekraftig havbruk? Eks. Bruk av grønne konsesjoner.

- Hva er begrensningene i arealutnyttelse knyttet til lokalitetsstruktur, soneinndeling, lusestrategi og teknologiske løsninger?

A.2 Utvida arealbegrep, stikkordliste

En vil her se på areal som et 4-dimensjonalt forvaltningsobjekt som illustrert i figur 2 under i og med at egenskapene og rammebetingelsene for en lokalitet (vannvolum) også vil endre seg på ulike tidsskalaer. Figuren viser hvordan ulike fysiske forhold på en lokalitet (vannvolum) bestemmer "Egnetheten" og "Produksjonen" på et oppdrettsanlegg. Videre er det illustrert at anlegget vil ha en "Påvirkning" på omgivelsene på ulik måte, både ved spredning av nærings salt og smitte, men ved også ved innvirkning på fiskerier, villfisk, turistnæring o.l. Til slutt antydes sammenhengen mellom anlegget og "Lokalsamfunn", "Forvaltning" og rammeverk generelt. Dette viser at optimal bruk av et areal involverer mange problemstillinger og aktører.

Figur 1. Utvidet arealbegrep

I de følgende avsnitt er stilt noen spørsmål og stikkord knyttet til det utvida arealbegrepet innen 3 hovedgrupper:

1. Areal som produksjonsressurs
2. Areal som forvaltningsobjekt
3. Areal som konfliktårsak

A.2.1 Areal som produksjonsressurs

Fysiske forhold: Hvilke fysiske krav stilles til en høybonitets lokalitet?

Vi ønsker å tallfeste følgende:

- Arealbehov og antall lokaliteter
- Type lokaliteter
- Dybdeforhold
- Bunnforhold, sedimenttype, forankring

- Strømforhold i overflaten, vannsøylen og på bunnen
- Bølge- og vindforhold

Produksjonsforhold: Hva må til for å få optimale produksjonsforhold?

Beskriv de viktigste utfordringer og krav for:

- Teknologi, konstruksjon og drift
- Infrastruktur
- Energitilførsel
- Transport og logistikk
- Driftsforhold (Rømming, lus, næringssalt, begroing, sykdomsspredning)
- Produktivitet og verdiskaping

A.2.2 Areal som forvaltningsobjekt

Økosystembasert forvaltning: Hvilken kunnskap trengs for å gjøre dette er mulig i forhold til:

- Grønne konsesjoner
- Forholdet til andre arter
- Miljøeffekter
- Vernehensyn

Forvaltningsprosessen: Fungerer forvaltningsprosessen med tanke på arealforvaltning, og rom for bærekraftig næring?

Vurdering av virkemidler:

- Kommunale og interkommunale arealplaner
- Forholdet til lover og regelverk
- Vekting av hensyn
- Regiongrenser, sonegrenser, branngater

Økonomi: Hvordan innvirker økonomi og lokal verdiskaping på arealforvaltningen?

Vurdering av virkemidler:

- Arealavgift
- Konsesjonsavgift
- Lokal verdiskaping
- Ringvirkninger

A.2.3 Areal som konfliktårsak

Som illustrert i figur 1. vil optimal bruk og vern av kystareal reise mange problemstillinger som kan føre til ulike konflikter. For å redusere konfliktnivået trengs det kunnskap og felles målsetninger. Det fordrer tverrfaglig forskning i samarbeid med næring og forvaltning, men og samarbeid mellom næringer, mellom næringer og forvaltning og mellom forvaltningsorgan. Det må skapes arenaer for slikt samarbeid.

Spørsmål: Hvordan kan en etablere en felles virkelighetsoppfatning basert på tverrfaglig kunnskap?

Vurdering av de viktigste flaskehalsene som motvirker optimal bruk av arealressurser:

- Mangel på felles målsetninger
- Forholdet til andre næringer
- Forholdet til verneinteresser
- Sjøtransport, farleder
- Mangel på kunnskap og kartfesting
- Omdømme